



Національний
банк України

Результати опитування керівників
підприємств **Сумської області** щодо
їх ділових очікувань*

II квартал 2021 року



* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Сумської області в II кварталі 2021 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Сумської області у II кварталі 2021 року свідчать, що респонденти очікують економічне зростання в Україні на поточному рівні та позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Інфляційні та девальваційні очікування послабилися.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **обсяги виробництва товарів та послуг в Україні на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 35.7%) (графік 1). У цілому по Україні очікується зростання виробництва – 15.9%;
- **уповільнення зростання цін на товари та послуги:** 61.5% респондентів очікують, що інфляція не перевищить 7.5% (у попередньому кварталі – 28.6%), у цілому по Україні – 54.2%. **Головним чинником інфляції** респонденти називають витрати на виробництво (графік 2);
- **девальвацію національної валюти нижчими темпами:** знецінення гривні відносно долара США очікують 50.0% респондентів (у попередньому кварталі – 64.3%), у цілому по Україні – 63.6%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 25.0% (у попередньому кварталі – 42.9%) (таблиця), у цілому по Україні – 18.3%;
- **зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 30.8% (як і в I кварталі 2021 року – 21.4%) (таблиця), у тому числі обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку, але нижчими темпами: баланс відповідей – 16.7% (у попередньому кварталі – 50.0%). У цілому по Україні баланси відповідей – по 21.0%;
- **збільшення інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар:** баланс відповідей – 36.4% (у попередньому кварталі – 14.3%), водночас **обсяг інвестиційних видатків** на виконання будівельних робіт залишиться без змін: баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 15.4%). У цілому по Україні очікується зростання обсягу інвестицій: баланси відповідей – 16.9% та 6.4% відповідно;
- **незмінну кількість працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – 0.0% (у I кварталі 2021 року – «мінус» 14.3%) (графік 4). У цілому по Україні прогнозується незначне скорочення кількості працівників – «мінус» 1.0%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують підприємства, стрімкішими темпами, ніж на товари та послуги, які продають підприємства:** баланси відповідей – 92.3% та 38.5% відповідно (у попередньому кварталі – 85.7% та 57.1% відповідно) (графік 6). На зміну рівня цін на товари/послуги власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали та недостатній попит (вплив останнього чинника помітно збільшився) (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – по 66.7% (у I кварталі 2021 року – 61.5% та 64.3% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти назвали занадто високі ціни на сировину, матеріали, надмірний податковий тиск та недостатній попит (графік 5).

Потреба підприємств області в позикових коштах найближчим часом не зміниться (третій квартал поспіль) (графік 8). Як і в попередніх кварталах, респонденти планують брати банківські кредити виключно в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом не змінилися (графік 9). Наявність інших джерел фінансування – головний стримуючий чинник залучення кредитних ресурсів (графік 10).

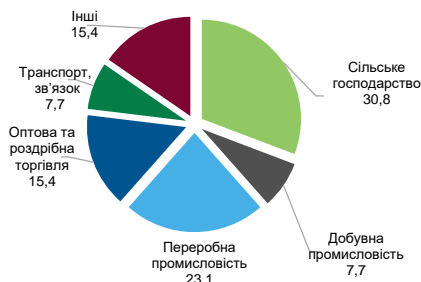
Усі респонденти області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 97.5 %).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

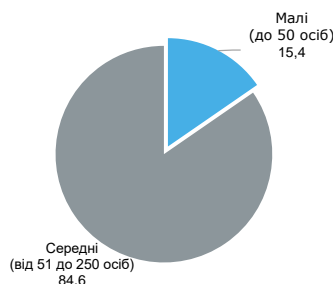
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств** значно поліпшився і є **добрий**: баланс відповідей – 7.7% (у I кварталі 2021 року – «мінус» 21.4%), у цілому по Україні: баланс відповідей – 6.0%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва** зменшився і є **нижчий, ніж нормальний**: баланс відповідей – «мінус» 20.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 10.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних ресурсів:** баланс відповідей – 7.7% (у попередньому кварталі – 15.4%).

Паспорт вибірки^{1,2}

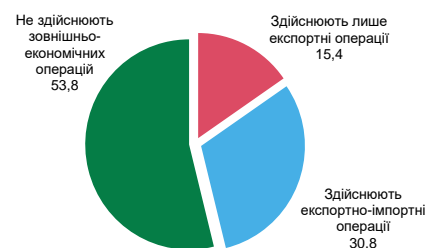
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %



Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

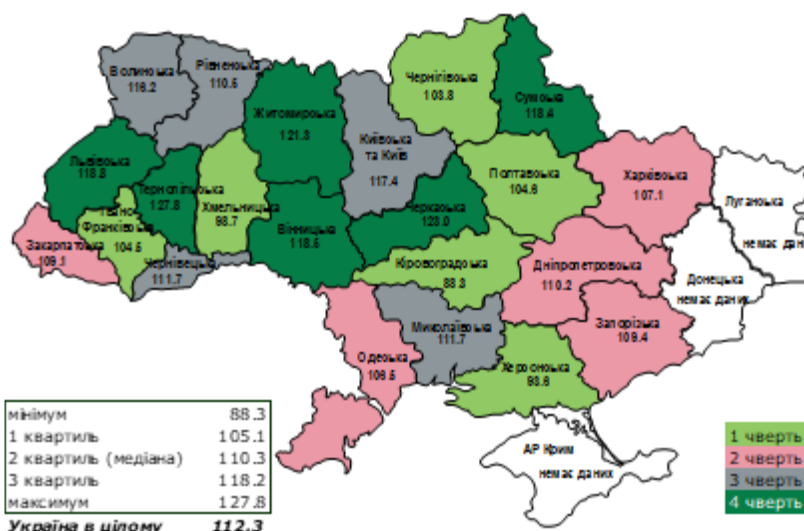


Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %



- період проведення – 12–31 травня 2021 року;
- опитано всього 13 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %



³квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
²медіана - значення ознаки, яка розміщується в середній ранжованій сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Сумської області щодо ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	II кв. 2020 р.	III кв. 2020 р.	IV кв. 2020 р.	I кв. 2021 р.	II кв. 2021 р.
фінансово-економічного стану	14,3	30,8	15,4	42,9	25,0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	7,1	28,6	21,4	21,4	30,8
інвестиційних витратків на проведення будівельних робіт	-42,9	-7,1	-28,6	-15,4	0,0
інвестиційних витратків на машини, обладнання та інвентар	-14,3	0,0	-7,1	14,3	36,4
кількості працівників	-28,6	-7,1	-7,1	-14,3	0,0

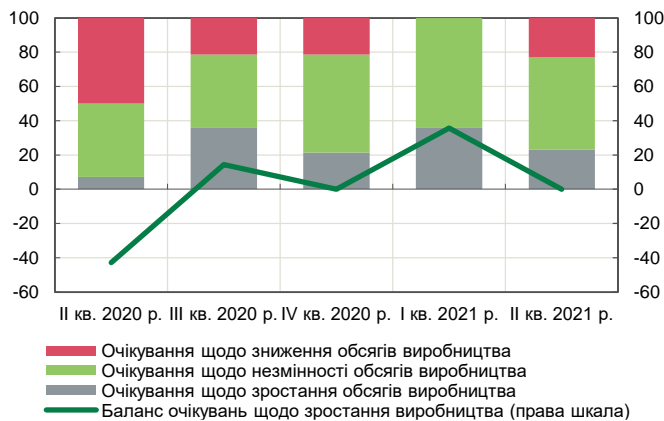
¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

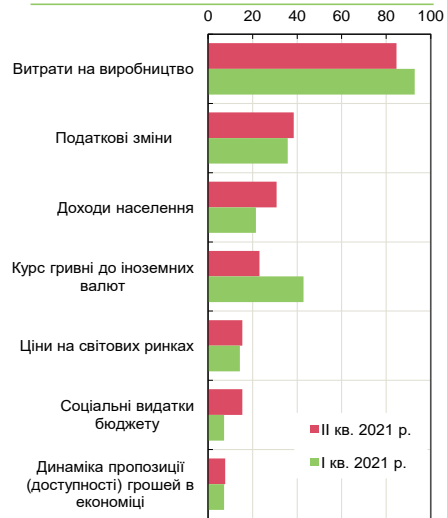
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей



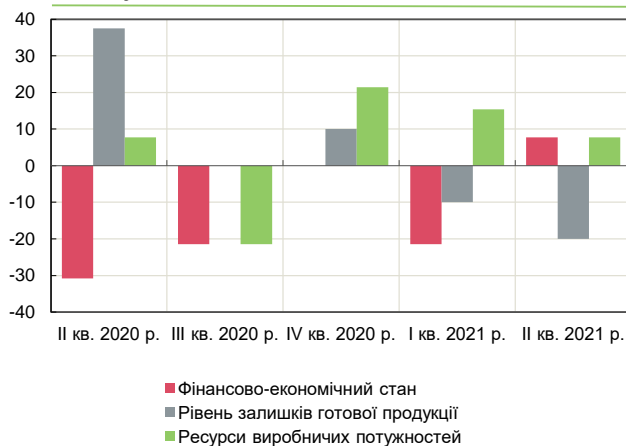
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей



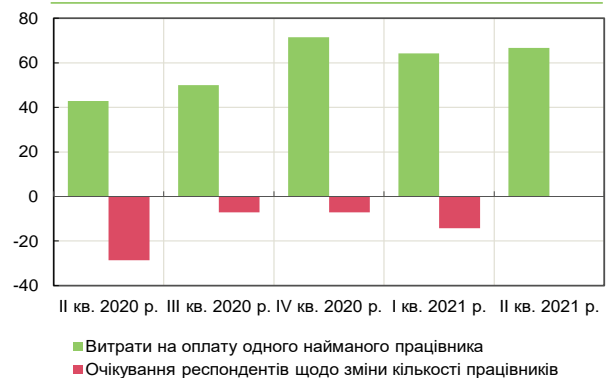
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей



Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей



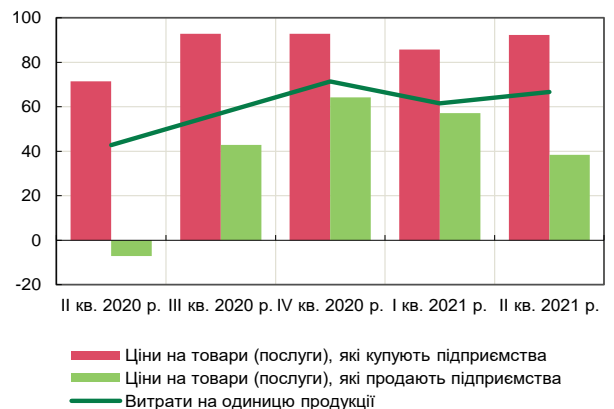
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей



Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей



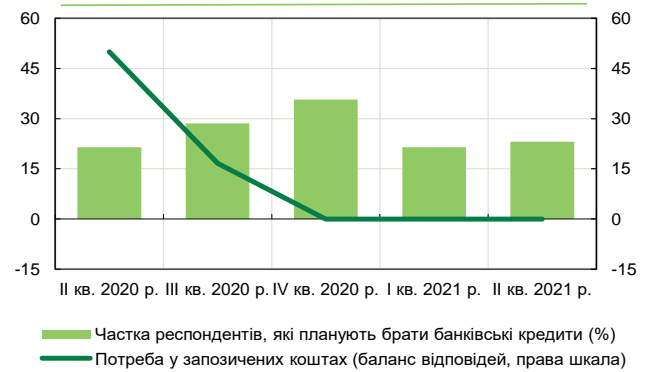
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей



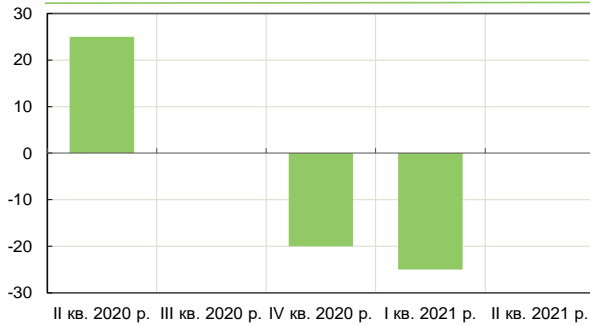
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей



Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*



*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які змусили підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

